

T'AÇANKA

9

Broşür Dizisi 2

**Anarşist Komünizm
Ve
Örgütlenme Anlayışı**

Anarşist Komünizm ve Örgütlenme Anlayışı

Giriş

Anarşist komünizm, örgütlenme kavramına yüklediği anlamlar ve örgütlenme anlayışı itibariyle çeşitli anarşizm ekollerinden özel bir biçimde ayrılmaktadır. Bu ayrımın temelinde, bazı anarşist anlayışların örgütlenme kavramına yaklaşımlarındaki problemlili tutum yatmaktadır. Örgüt kavramı anarşist saflarda alerjik tepkilere yol açmış ve etkisi ihmal edilemez tahribatlar yaratmıştır. Bu sorunlu yaklaşımın asıl kaynağı, anarşizmin otorite eleştirisinin içeriğinden ve devrimci mücadele algısının çarpık gelişimindedir. Öyle ki, bazı anarşist anlayışların otorite karşıtlığından beslenen örgüt/örgütlenme fobileri, onları kaçınılmaz bir şekilde mücadele dışı kılmaktadır. Bu anlayışlara göre, anarşizm otorite karşıtı olduğu ölçüde aynı zamanda örgütlenme karşıtıdır da. Çünkü onlara göre en basit bir örgütlenme biçimi dahi kaçınılmaz bir biçimde otorite üretmeye mahkumdur.

Kısaca değindiğimiz bu klasik anarşist önyargı, marksist/sosyalist önyargılarla eşgüdümlü ve hatta onlara ilham verici boyuttadır. Bakunin-Marks/Engels dönemine kadar izlerini sürebiliriz bu tartışmanın. Bakunin ve ardılarının anarşizmi oturtmaya çalıştıkları çizgi ve devamında gelişen tarihsel özgürlükçü deneyimler (özellikle Ukrayna 1918-1921 ve İspanya 1936), devrimci bir anarşizmin örgütlenme anlayışının hızla olgunlaşmasına yardımcı olmuştur. Ve bu sayede özgürlükçü saflarda bu tartışma tarihin tozlu raflarına kaldırıldı.

Tarihimiz, ezilenlerin özgürlükçü örgütlenmeye ve mücadeleye hiç de yabancı olmadığı, aksine özgürlükçü örgütlenme modelleri yaratarak bu önyargıyı alaşağı ettiği sayısız örneklerle doludur. Bu yüzden özellikle 1950'lere gelene dek, anarşist saflarda örgütlenme karşıtı argümanlar unutulmuştur. Hatta yaşanan başarısızlıkları ve devrimci yenilgileri yeterince örgütlü bir anarşizm yaratamamış olmakla dahi eleştirmek mümkündür. Ancak marksist/sosyalist önyargılar, çeşitli tarihsel örnekleri de dikkate alma zahmetine katlanmaksızın, anarşizmi hep bu noktadan vurmaya çalışmayı ısrarla tercih

etmiştir/etmektedir. Onlara göre anarşizm aslen örgütsüzlük savunusudur.

Anarşist komünizm, bu örgütlenme karşıtı itham ve yaftalamalara karşı açık bir tavır içerisindedir. Bu tavır, devrimci mücadele ile yerleşik düzeni devirmeyi hedefleyen siyasal bir öğretiyi için, örgütlenmenin gerekli olduğu fikrinden beslenir. Devrimci mücadele anlayışının olmazsa olmazı örgütlü mücadeledir. Tam da bu noktada örgütlenme kavrayışımızı biraz daha detaylı bir şekilde ifade etmek gerekir.

Örgütlenme nedir?

Örgütlenme kavramı, bir takım ortaklıklar sağlamış bireyler arasındaki uyumu ifade eder. Bu en basit tanım dahi, kavramın doğal içeriğinde herhangi bir otoriter çağrışım barındırmadığının işaretidir. Siyasal örgütlenme, hangi ideolojiden besleniyor olduğundan bağımsız, tanımlanan ortak hedefe yönelik basit bir ortaklaşmadan doğar. Buradaki “basit” kavramı, örgütlenmenin oluşturulma biçimine ilişkin bir basitliği değil, ortaklaşmanın doğasına içkin bir basitliği ifade etmek için seçilmiştir. Siyasal örgütlenme anlayışları, ideolojik/teorik/politik gerekçelerle zorunluluk ve dayatmalar üzerinden kendini inşa etme eğilimi gösterebilir. Hatta bu negatif örgütsel eğilimler anarşizm dışında neredeyse tüm siyasal modellemelerde son derece yaygındır. Ancak devrimci mücadele tarihimizden edindiğimiz tecrübelerden

hareketle, dayatmacı ve otoriter örgütlenme modellerinin uzun vadede beklenen sonuçları üretmediğini söylemek mümkündür.

Bu kapsamda anarşist komünist öğretisi örgütlenmeyi ne kadar gerekli hatta zorunlu görüyor olursa olsun, bu gerekliliği gönüllülük üzerinden tanımlar. Yani, devrimci bir mücadeleyi inşa etmek, geliştirmek ve hedeflere doğru ilerletmek için örgütlü bir anlayış üretmek bir zorunluluk olsa da, bu örgütlülüğe dahil olmak, orada görev almak ve örgütlülüğün sorumluluklarını üstlenerek yerine getirmek gibi noktalarda asli prensip gönüllülüktür. Örgütlenme temel teorik ve ideolojik ilkeler çerçevesinde her türlü iç işleyişi, organize olma biçimini ve çalışma prensiplerini bahsi geçen gönüllü katılımdan doğan ortak akıl ile üretir. Özgürlükçü örgütlenme anlayışı dışında hiçbir örgütsel model, bu katılımcı, ortak akıl üretme pratiğine izin verecek dinamiklere sahip değildir.

Çünkü otoriter örgütsel modellerde her ne kadar katılım gönüllülüğünden doğsa da, bireyin dışında gelişen örgütsel irade, bileşenlerin tüm yapacakları üzerinde mutlak kontrol hakkına sahip olur.

Otoriter örgütlenme anlayışı hiyerarşiyi, merkeziyetçiliği ve belli başlı birçok ast-üst ilişkisini meşru görür.

Bu mekanizma örgüt içi ilişkilerde hizipçiliği ve son kerte de örgüt içi iktidarın kim tarafından kontrol edileceği üzerine değişmez bir tartışmayı, güvensizliği ve kaçınılmaz kopuşları üretir. Bu anlayışın panzehiri anti otoriter özgürlükçü örgütlenme modelidir.

Özgürlükçü örgütlenmenin temel prensipleri:

1. Anarşist komünist örgütlenme anlayışı temel olarak ilkeli bir mücadeleyi öngörür. İlkeli mücadele sıklıkla yanlış anlaşılmıştır. İlkeler, önceden belirlenmiş ve belli bir merkez veya üst organ tarafından yürütülen kurallar bütünü değildir. İlkeler, gerçek yaşamın içerisinde, uzun mücadele süreçlerinin gelişim seyrine paralel olarak, kimi zaman doğrulanır kimi zamansa yanlışlanarak terk edilir. Anarşist komünizm devrimci ilkelerini bu anlamda, tartışılmaz, sorgulanmaz ve değiştirilemez kurallar manzumesi olarak tanımlamaz. Elbette özgürlükçü mücadeleye karakterini katan belli başlı bazı tarihsel kabul görmüş temel ilkeler mevcuttur. Hiyerarşi karşıtlığı, anti-otoriterlik veya federasyon ilkesi bunlar arasında sayılabilir. Özgürlükçü görüş, bu ilkelere birer kutsal metin muamelesi yapmaz ve temel ilkelere mücadelenin ancak ana hatlarını belirleyen birer çerçeve anlamı katar. Bu durum teorik anlamda bir zayıflığın işareti değil, aksine özgürlükçü mücadelenin seyrine ilişkin tüm yaratıcı görüş ve algılara izin veren derin bir renkliliğin ifadesidir.

2. Anarşist komünizm örgütlenme anlayışı bakımından merkezîyetçiliği reddederek yerine federatif ilkeyi koyar. Federatif ilke, mücadelenin bir üst organı gibi yönetici bir merkez olarak işlemez. Merkezîyetçilik, devrimci mücadelenin güncel ve pratik sorunlarına yanıt üretemeyecek kadar derin bir bürokratism doğurur. Bu kapsamda federalizm, aslen adı ne kadar devrimci olursa olsun, her türden yaratıcılığı baskılayan bürokratik işleyiş

mekanizmalarının panzehiridir. Federatif ilke, temel özgürlükçü ilkeler etrafında birleşmiş her türlü yerel inisiyatifi tanır. Federalizm aynı nedenlerden ötürü komünizm idealinin de bütünleyeni veya temel parçasıdır.

3. Anarşist komünizm federalizm ilkesi kapsamında yerel çalışmaları esas alır. Mücadeleyi, ezilenlerin ve emekçilerin üretim ve yaşam alanlarından doğan ve yükselecek olan bir pratik olarak görür. Merkezden üretilen ve tüm ezme-ezilme ilişkilerine derman olma iddiası taşıyan her türlü reçeteyi tepeden inmecici ilan eder. Yerel çalışma anlayışı, hem genel mücadele seyrinin hem de geleceğe dair beklenti ve özlemlerin adeta birer izdüşümü, prototipidir. Anarşizm açısından devrimci değerler birer vaat, geleceğe ertelenebilir birer hülya olmadığı için bu ilke önemlidir. Gelecekte arzu ettiğimiz toplum, anlamlı olduğuna inandığımız ilişkisellikler ve mücadele vizyonumuz, ancak bugün yaratabildiklerimiz ölçeğinde yarına taşınabilecektir. Anarşist komünizmin yerel çalışma algısı tam da bu noktada anlam kazanmaktadır. Anarşist komünist idealler açısından yerel çalışmaların ilkeli bir toplamından güçlü bir federalist devrimci mücadele doğacaktır. Devrimci mücadele, örgüt yöneticilerinin teorik ve politik gereksinmelerine göre değil, halkların yerel yaratıcı inisiyatiflerine göre doğar ve gelişir. Ezilenlerin/emekçilerin kendi sorunlarına müdahil olma ve onları çözme yeterliliği ölçüsünde devrimci mücadele kitlelere mal olacaktır. Aksi takdirde, mücadele, dünya ölçeğinde örneklerine sıkça rastladığımız gibi, halktan kopuk, halkın üstünde ve ona

yabancılaşmış bir seyir izleyecek, en sonunda halkı adına yola çıkanların halka rağmen yarattığı bir pratiğe dönüşecektir.

4. Anarşist komünizm hem her türlü politik/pratik çalışmada hem de örgütsel ilişki düzleminde doğrudan demokrasi anlayışını geçerli görür. Doğrudan demokrasi anlayışı, çalışma sahası içerisinde, o çalışmayla ilişkili ve o çalışmanın muhatabı her aktivistin eşit söz hakkının garanti altına alınmasını gerektirir. Sorunlar, çözümler, önermeler veya projeler her aktivistin eşit söz hakkının olduğu bir meclis/platformda tartışılarak ortak akıl çerçevesinde çözüme kavuşturulmaya çalışılır. Doğrudan demokrasi anlayışı prensip gereği temsiliyeti reddeder ancak pratik sebeplerden ötürü temsiliyetin kaçınılmazlığı karşısında başka bir doğrudan demokrasi ilkesi devreye girer. Bu ilke, temsiliyet ilişkisini belirli bir durum, görev veya aktarım ile sınırlandırır ve hızlı bir “geri çağırabilme” işleyişini tanımlar. Yerel komünlerin, örgütlerin veya federasyonların, daha genel sorunların tartışıldığı platformlardaki söz hakları bu ilke kapsamında garanti edilir. Yerel unsur, sadece belli bir konu veya belli bir görüşün ifadelendirilmesi yetkisini temsilcisine verir ve bu yetkinin sınırları aşıldığı takdirde derhal bu yetkiyi geçersiz kılarak temsilcisini geri çağırma hakkını saklı tutar. Bu tür bir modelin çok da pratik olmadığı dolayısıyla işler olmayacağı üzerine fikir üretenlerin ortaya koydukları alternatifleri, yetkilendirmeyi ve temsiliyeti kalıcı ve sorgulanamaz kılmaktır. Bir projenin veya önermenin özgürlükçü fakat pratik olmadığı, dolayısıyla yerine otoriter ama son derece işlevsel bir modelin

önerilmesi gerektiği fikri kabul edilemez. Devrimci mücadele zaten mevcut toplumsal ilişkileri dağıtarak yerine yeni bir toplumsal model öngörüyorken, mevcut olanı sadece temsilcilerin değişimi üzerinden değiştirmeye çalışmaya “devrimci” sıfatını yakıştırmak mümkün değildir. Anarşist komünizm bu anlamda insanın gerçekten devrimci değişimini ve tüm toplumsal kurum ve kurallarıyla top yekün bir devrimci dönüşümü öngördüğü için, zor fakat prensip olarak devrimci olanı savunmaktadır.

5. Öz-disiplin, özgürlükçü mücadelenin başat örgütsel ilkelerinden birisidir. Disiplinin bir örgütsel mücadele seyri açısından önemi inkar edilemezdir. Lakin disiplinin dışarıdan, bir bilen tarafından veya merkezden talimatla üretilen bir şey olmadığını kabul etmek zorundayız. Anarşizm her konuda olduğu gibi bu konuda da insanın dayatmacı bir kulvardan, zorlanarak kazanacağı bir disiplinin veya bu disiplinden doğacak özel ve genel işleyişlerin devrimci mücadeleye dair bir kazanımı işaret etmeyeceğini iddia eder. Öz-disiplin, mücadelenin yarattığı/yaratacağı, devrimci bilinçle doğrudan ilişkili bir kavramdır. Gönüllü katılımın doğrudan bir sonucu olarak okunmalıdır. Öz-disiplin, görev almanın, sorumluluk taşımanın veya kolektif ortak aklın yapı harcıdır. Bu yüzden özgürlükçü mücadele, devrimci disiplini bir gereklilik olmakla birlikte dışarıdan dayatılan bir kural olarak değil, aktivistlerin devrimci mücadele anlayışlarından beslenen bir iç mekanizma olarak görür.

6. Anarşist komünist organizasyon, bu organizasyonun özneleri tarafından paylaşılan teorik bir birliği gerekli görür. Teorik birlik, aynı kulvarda yer almayı tercih etmiş ve aynı mücadele çizgisini savunan aktivistlerin, sadece pratikte değil, teorik referans noktasında da aynı noktayı işaret etmesi anlamında kullanılır. Bu durum, örgütsel mücadelenin sadece pratik bir faaliyetler toplamı olmadığına altını çizmek bakımından önemlidir. Pratik ortaklık önemli olmakla birlikte, uzun çalışma sahaları ve mücadele dönemlerinde, aynı ortaklığın teorik yönelimlerde de geçerli olması vazgeçilmez bir tutarlılıktır. Teorik birlik; pratik deyince akla sadece kitle eylemlerinin gelmesinden ötürü yeterince doğru anlaşılammakta, dönemsel kitle eylemleri açısından beklenen bir ortaklığı değil, aslen düzenli, uzun erimli ve koordineli işleyen örgütsel süreçlerin arka planını oluşturması bakımından gerekli ortaklığı işaret etmektedir. Anarşist komünizm sadece dönemsel ve eylemsel yanyanalıkları yeterli görmediği için, devrimci örgütlü mücadelesini sadece pratik ortaklık algısıyla sınırlamaz ve ortaklığın daha derinlikli bir teorik birliğe taşınmasını bu nedenle gerekli görür. İhtiyaç duyulan teorik birlik, kaba anlamıyla herkesin aynı şeyi söylediği ve dolayısıyla çeşitliliği ortadan kaldıran bir durumu ifade etmez. Bu sadece mücadele anlayışı, çizgisi ve pratik/politik faaliyetin sağlam bir temelde işleyebilmesi için gerek ve yeter şart olarak düşünülmelidir.

7. Anarşist komünist örgütsel anlayış teorik birliğin yanında kolektif sorumluluk ilkesini de savunur. Kolektif sorumluluk, gönüllü katılımın esas alındığı ortak akıl ve iradeyle oluşturulmuş temel siyasal/politik faaliyetin, toplamı oluşturan birey veya grupların kişisel algıları üzerinden sürdürülmesinin negatif etkilerini kırmak bakımından önemlidir. Siyasetin ast-üst ilişkileri içerisinde tanımlanmış hiyerarşik yapısında, kolektif sorumluluk tersten bir anlam kazanır. Bir fikrin, düşüncenin veya eylemin karar alma mekanizmasında kendilerine söz veya itiraz hakkı tanınmamış olanların, ortaya çıkan sonuçlardan, o kararları alanlar kadar sorumlu olması anlayışı otoriter örgütsel modelin kaçınılmaz sonucudur. Hiyerarşi doğası gereği organlar arası katı bir işleyiş gerektirir ve bu işleyişin içinde en üst organ aynı zamanda karar merci olarak görev alır. Kararlar bu üst organlarda verilip alt organlar tarafından uygulanır; lakin yaşanan negatif gelişme ve sonuçlardan bu organların hepsi eşit ölçüde sorumludurlar.

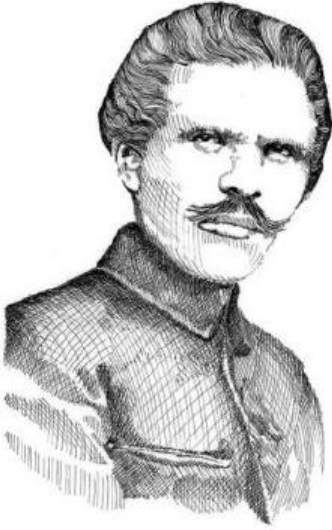
Özgürlükçü kolektif sorumluluk ilkesi hiyerarşiyi reddeder. Çeşitli organların birbirleriyle ilişkilerinde ast-üst ilişkileri değil, yatay ilişkilene ve eşit söz/yetki/karar hakkı esastır. Her organ bir en üst birimden talimat alarak değil, kendi alanındaki işlerden, gelişmelerden ve sonuçlardan, o sürecin tüm özneleri olarak kolektifçe sorumlu olacaklardır. Kolektif sorumluluk, ortak akıldan ve kolektif iradeden doğan her türlü görev ve sorumluluğu ortak kimlik üzerinden tanımlar.

Özgürlükçü devrimci siyaset bireylerin kişisel özlem, beklenti ve özgürlük arzularından doğsa ve beslense de, bireylerin kolektif çabasını gerektirir.

8. Özgürlükçü komünist örgütlenme anlayışının ideolojik/taktik birlik olarak ifade edilebilecek bir başka alt ilkesinden daha bu metinde son olarak bahsetmek yerinde olacaktır. İdeolojik/taktik birlik, mücadeleyi tek bir kanaldan yürüterek aynı hedefe yöneltmek anlamına gelir. Anarşist komünizm birçok farklı siyasal reflekslere sahip değişik grupların amorf(belli düzeni olmayan) birlikteliklerini gerekli görmez. Yaşama ve devrimci mücadeleye ideolojik olarak aynı pencereden bakmanın adıdır ideolojik birlik. Birlik içindeki bireylerin ya da grupların izledikleri taktik yöntemler hem birbirleriyle hem de birlikle uyum içerisinde olmalıdır. Harekette ortak bir taktiğin olması örgütün ve tüm hareketin varlığı ve ulaşmak istediği hedefler açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu birbirine karşıt taktiklerin yıkıcı etkilerini ortadan kaldıracaktır. Bu da bireyleri asıl hedefe yöneltecektir. Bu anlamıyla ideolojik/taktik birlik, teorik birlik ve kolektif sorumluluğun tamamlayıcı ilkeleri olarak ifade edilebilir.

Sonuç

Yukarıda ifade edilmeye çalışılan ve kısaca değinilerek özellikle detaylandırmaktan kaçınılan bu kısa broşür metninde, anarşist komünizmin örgütlenme anlayışına ilişkin belli başlı temel savunuları üzerinde durulmuştur. Metnin özellikle “Özgürlükçü örgütlenmenin temel prensipleri” başlıklı kısmının 2, 6, 7 ve 8. başlıkları anarşist komünizmin örgütlenme anlayışının teorik noktasını ifadelendirmektedir.

Bu örgütsel anlayış, Ukraynalı devrimci Nestor Makhno ve yoldaşlarının önderliğindeki “İsyan Ordusu”nun, Rus devriminin yenilgisi ertesinde kaleme aldıkları ve kısaca “Platform” metni olarak anılan gelenekten doğmuştur. Bu metin eksenindeki “Platformizm” kavramı başka bir broşür çalışmasının başlığı olması gerektiği için burada metne dahil edilmemiştir. 1, 3, 4 ve 5 numaralı başlıklar ise anarşist komünizmin

daha çok ideolojik/politik örgütsel ilkeleri kapsamında değerlendirilebilir.

**çok olmadığımız kesin
çok olan tarafta değiliz
çok olan tarafta olmayacağız
türkiye'de kürt olacağız
kürtlerde ermeni
ermenilerde süryani
gidip almanya'da türk olacağız
hollanda'da surinamlı
fransa'da cezayirli
iran'da azeri
amerika'da zifiri zenci olacağız
çoğalan zencide mutlaka kızilderili
israil'de filistinli
köpeğin karşısında kedi
kedinin karşısında kuş olacağız
kuşun karşısında börtü böcek
hakemler hep karşı takımı tutacak
ve biz hep yedi kişiyle tamamlayacağız maçı
çiçeklerden kamelya olacağız
az kolumuzun tarafında
solda olacağız
bu itirazın ilk şartı
solda da az olacağız
devrimi çoğaltırken çünkü
bir başka devrime hızla azalacağız
bu da itirazın ikinci şartı.**

Nevzat Çelik